

หอสมุดแห่งชาติ



บทละคร เรื่อง ระเด่นลันได

ของ พระมหามนตรี (ทรัพย์)

895.9/12
2244ข





บทละครเรื่อง
ระเด่นลันได

ของ

พระมหามนตรี (ทวีป)

องค์การตำราของครูสภาจัดพิมพ์จำหน่าย
พิมพ์ครั้งที่สิบ

จำนวน ๑๒,๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๕๓๖



ราคา ๕.๐๐ บาท

กรมศิลปากร



ปก

895.9112

ม ๔๔๔ น

๗๔๔๕๐๘๐๐๙ ส ๒

๑๖๓๖ ๐

NATIONAL LIBRARY OF THAILAND



31111000523587

มด

บทละครเรื่องระเด่นลันได

ของ

พระมหามนตรี (ทรัพย์)

เลขหมู่หนังสือ ๘๙๕.๙๑๑๒

ISBN 974-00-0820-8

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๖๓

มหาอำมาตย์ตรี พระยาอนุภพประกาศ พิมพ์แจกในงานยี่นชิงช้า

พิมพ์ครั้งที่สามสิบ ๑๒,๐๐๐ เล่ม พ.ศ. ๒๕๓๖

องค์การด้านของครุสภาพิมพ์จำหน่าย

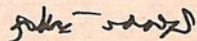


คำนำ

องค์การคำของครูสภาได้มาแจ้งแก่กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์
กรมศิลปากร ว่า มีความประสงค์จะขออนุญาตจัดพิมพ์บทละครเรื่อง
ระเด่นลันไดของพระมหามนตรี (ทวีป) เพื่อจำหน่ายเผยแพร่ กรมศิลปากร
พิจารณาแล้ว เห็นควรอนุญาตให้จัดพิมพ์ได้ตามประสงค์

บทละครเรื่อง ระเด่นลันได นี้ พระมหามนตรี (ทวีป) แต่งขึ้น
จากชีวิตจริงของขอทานคนหนึ่ง ชื่อ ลันได เป็นแขกมาอาศัยอยู่ใกล้โบสถ์-
พราหมณ์ บริเวณหน้าวัดสุทัศนเทพวราราม วิธีแต่งล้อเลียนบทละครเรื่อง
อิเหนา เพราะ พระมหามนตรี (ทวีป) ใช้ถ้อยคำสำนวนเหมือนบทละคร
เรื่องอิเหนา อันเป็นบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒ เช่น คำว่า “ระเด่น”
“วงศ์อัสญแดหา” “ตุนาหงัน” และใช้ราชาศัพท์ ทั้งที่ตัวละครเป็นเพียง
ขอทานหรือสามัญชนหาเข้ากินคำ เป็นเรื่องตลกขบขันที่แต่งดี ทั้ง
กระบวนการแต่งกลอนสุภาพและวิธีนำเอาถ้อยคำขบขันเข้าสอดแทรก
บางแห่งกล้าใช้สำนวนต่ำช้าให้สมกับตัวบท แต่ผสมกลมกลืนกันได้ดี นับ
เป็นวรรณคดีที่มีชื่อเสียงมากเรื่องหนึ่งในรัชกาลที่ ๓ มีผู้นิยมนำอ่านกัน
แพร่หลายตลอดมาจนในรัชกาลหลังๆ

กรมศิลปากรหวังว่าบทละครเรื่อง ระเด่นลันไดของพระมหามนตรี
(ทวีป) ซึ่งเป็นวรรณคดีที่มีคุณค่ายิ่ง จะอำนวยความสะดวกนี้ให้แก่บรรดา
นักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจโดยทั่วกัน


(นายสุวิทย์ รัตมิมุติ)
อธิบดีกรมศิลปากร

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖

บทละครเรื่องระเด่นลันได

ซ้ำ

๑ มาจะกล่าวบทไป

ถึงระเด่นลันไดอนาถา

เสวยราชย์องค์เดียวเที่ยวรำภา

ตามตลาดเสาชิงช้าหน้าโบสถ์พราหมณ์

อยู่ปราสาทเสาคอดยอด้วน

กำแพงแก้วแล้วลั่นด้วยเรียวหนาม

มีทหารหอนเท่าเฝ้าโมงยาม

คอยปราบปรามประจามิตรที่คิดร้าย

๑ ๔ คำ ๑

๑ เทียวสี่ซอขอข่าวสารทุกบ้านช่อง

เป็นเสบียงเลี้ยงท้องของถวาย

ไม่มีใครชิงชิงทั้งหญิงชาย

ต่างฝากกายฝากตัวกลัวบารมี

พอโพล้เพล้เวลาจะส้ายันท์

ยุงชุมชุมคว้นแล้วเข้าที่

บรรทมเหนือเสื่อลำแพนแท่นมณี

ภูมิขบเซาเมากัญชา

๑ ๔ คำ ๑

ว่า

๑ ครั้นรุ่งแสงสุริยันตะวันโด่ง
 โกงโค้งลงในอ่างแล้วล้างหน้า
 เสรีเสวยข้าวตังกับหนังปลา
 ลงสระสร่งคงคาในท้องคลอง

๑ ๒ คำ ๑ เสมอ

ชมตลาด

๑ กระโดดดำสามทีสี่เหวี่ยงโคล
 แล้วอย่างขึ้นบันไดเข้าในท้อง
 ทรงสุคนธ์ปนละลายดินสอพอง
 ขลิบสองแถมคางอย่างแมวคราว
 นุ่งกางเกงเข็มหลงลงกรณ
 ผ้าทิพย์อาภรณ์พื้นขาว
 เจียรบาดเสมียนละว้ามาแต่ลาว
 ดูราวกับหนังแขกเมื่อแรกมี
 สวมประจำตีควายตะพายยาม
 หมดจดังดงามกว่าบันหยี
 กุมตระบองกันหมาจะราวี
 ถือขจรลีมาตามทาง

๑ ๖ คำ ๑ เพลงซ้ำ

ว่า

๑ มาเอยมาถึง
 เมืองหนึ่งสร้างใหม่ดูใหญ่กว้าง
 ปราสาทเสาเล้าหมูอยู่กลาง

มีดอกโคอยู่ข้างกำแพงวัง
 พระเยื้องย่างเข้าทางทวาร
 หมูหมาแท่ห้อมล้อมหน้าหลัง
 แกว่งตระบองป้องปัดอยู่เก้ก้ง
 พระทรงศักดิ์หยักรั้งคอยราญรอน

๑ ๔ คำ ๑ เชิด

๐ เมื่อนั้น

นางประแด่หูกกลางดวงสมร
 ครั้นรุ่งเช้าท้าวประดู่ภูธร
 เสด็จจรจากเวียงไปเลี้ยงวัว
 โฉมเฉลาเนาในที่ไสยา
 บรรจงหันกัญชาไว้ทำผ้า
 แล้วอาบน้ำทาแป้งแต่งตัว
 หวีหว่าหาหาเกล้าผมมวย
 ได้ยินแว่วสำเนียงเสียงหมาเห่า
 คิดว่าวัวเข้าในสวนกล้วย
 จึงออกมาเผยเกลอยู่แร้วราย
 ตวาดด้วยสุรเสียงสำเนียงนาง
 พอเหลือบเห็นระเด่นลันได
 อรโหมิณผันหันข้าง
 ขม้อยขม้ายชายเนตรดูพลง
 ชะน้อยฤรูปร่างราวกับกลิ้ง
 งามกว่าภัสดาสามิ

ทั้งเมืองตานีไม่มีถึง
เกิดกำหนดกลัดกลุ้มรุมเรียง
นางตะลึงแลดูพระภูมิ

๑ ๑๐ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

พระสุวรรณลันไดเรื่องศรี
เหลียวพบสบเนตรนางตานี
ภูมิพิศพักตร์ลักษณะ

๑ ๒ คำ ๑

ชมโฉม

๐ สุ่ทรงหงทรงเพรียวเรียวรูศ

งามละม้ายคล้ายอุรุษกะหลาป่า
พิศแต่หัวตลอดเท้าขาวแต่ตา
ทั้งสองแก้มกัลยาดังลูกยอ
คิ้วกำเหมือนงาช้างติดฝ้าย
จุมุกละม้ายคล้ายพริ้วขอ
หูกลวงดวงพักตร์หักงอ
ลำคอโตตันสั้นกลม
สองเต้าห้อยตุงดั่งถุงตะเคียว
โคนเที่ยวแห้งรวบเหมือนบวบต้ม
เสวยสลายาจุพระโอษฐ์รุ่ม
มันน่าเขย่นาชมนางเทวี

๑ ๖ คำ ๑

ร่าย

๐ นี่จะเป็นลูกสาวท้าวพระยา

ฤาว่าเป็นพระมเหสี

อกใจทักทักรักเต็มที

ก็ทรงสืขอสวรรณขึ้นทันใด

๑ ๒ คำ ๑

พดชา

๐ ยักย้ายร่ายร้องเป็นลำนนำ

มีอยู่สองสามคำจำไว้ได้

สุวรรณหงษ์ถูกหอกอย่าบอกใคร

ถูกแล้วกลับไปได้เท่านั้น

๑ ๒ คำ ๑

ร่าย

๐ แล้วซ้ำสี่อิกกระดิกนิ้ว

ทำยักคิ้วแลบลิ้นเล่นขบขัน

เห็นโฉมยงหัวร่ออยู่งอน

พระทรงธรรมทำหนักชกเฉื่อยไป

๑ ๒ คำ ๑ มโหรี

๐ เมื่อนั้น

นางประคองตานีศรีใส

สดับเสียงสืขอพอฤทัย

ให้วาบวับจับใจผูกพัน

ยิ่งคิดพิศวงพระทรงศักดิ์

ลืมรักท้าวประคองผู้ผัวขวัญ

ทำไฉนจะได้พระทรงธรรม

มาเคียงพักตร์สักวันด้วยรักแรง
 คิดพลางทางเข้าไปในห้อง
 แล้วตักเอาข้าวกลองมาสองแล่ง
 ค่อยประจงลงใส่กระบะแดง
 กับปลาสดแห้งห้าหกตัว
 แล้วลงจากบันไดมิได้ช้า
 เข้ามานอบนบจบเหนือหัว
 เอาปลาใส่ยามด้วยความกลัว
 แล้วยอบตัวลงบังคมก้มพักตรา

๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

ลันไดให้แสนเสนาหา
 อะรามรักยักคิ้วหลีวตา
 หูตจาลดเลี้ยวเกี้ยวพาน

๑ ๒ คำ ๑

โอ้โลก

๐ จามเอยจามปลอด

ชีวิตพินี้รอดด้วยข้าวสาร
 เป็นกุศลจิตใจเจ้าให้ทาน
 เยาวมาลย์แม่มีพระคุณนัก
 พี่ขอถามนามท้าวเจ้ากรุงไกร
 ชื่อเรียงเสียงไรไม่รู้จัก
 เจ้าเป็นพระมเหสีที่รัก
 ฤาณงลักษณะเป็นราชธิดา

พระมหามนตรี (ทรัพย์)

๗

รูปร่างอย่างว่ากะลาสี
 ฟ้าให้มีใจรักเจ้าหนักรหนา
 ว่าพลางเข้าใกล้กัลยา
 พระราชาฉายดุดยุดมือไว้

ว่าบ

๑ ทรงเอยทรงกระสอบ

ทำเล่นเห็นชอบฤาไฉน
 ไม่รู้จักมักจี่นี่อะไร
 มาเลี้ยวไล่ฉวยดุดยุดข้อมือ
 ยิ่งว่าก็ไม่วางทำอย่างนี้
 พระจะมีเงินช่วยข้าด้วยฤา
 อวดว่ากล้าแข็งเข้าแย่งยื้อ
 ลวนลามถามซื้อน้องทำไม
 น้องมิใช่ตัวเปล่าเล่าเปลือย
 หยาบเหมือนนซี้เลื้อยเมื่อยหัวไหล่
 ลูกเขาเมียเขาไม่เข้าใจ
 บาปกรรมอย่างไรก็ไม่รู้

ชาติวี

๑ ดวงเอยดวงได้

สบถได้เจ็ดวัดหัดสองหู
 ความจริงพี่มีเล่นเป็นเซ่นชู้
 จะร่วมเรียงเคียงคู่กันโดยดี

ถึงมิใช่ตัวเปล่าเจ้ามิด้ว
 พี่ไม่กลัวบาปดอกนะ โฉมศรี
 อันนรกตกใจไปโยมิ
 ยมพระบาลกับพี่เป็นเกลอกัน
 เพียงจับมือถือแขนอย่าคันเคือง
 จะให้น้องสองเฟื่องอย่าทუნหัน
 แล้วแก้เงินในไถ้ออกให้พลัน
 นี่แลขันหมากหมั้นกัลยา
 พอดึกดึกสีกหนอยนะน้องแก้ว
 พี่จะลอดล่องแมวขึ้นไปหา
 โฉมเฉลาเจ้าจงได้เมตตา
 เปิดประตูไว้ทำอย่าหลับนอน

๑ ๘ คำ ๑

ว่า

๐ ทรงเอยทรงกระโดน

อย่ามาพักปลอบโยนให้โอรสอ่อน
 ไม่อยากได้เงินทองของภุธร
 นางเคืองค้อนคินให้ไม่อินัง
 ช่างอวดอ้างว่านรกไม่ตกใจ
 คนอะไรอย่างนี้ก็มีมั่ง
 เชิญเสด็จรีบออกไปนอกวัง
 อย่ามานั่งวิงวอนทำค่อนแคะ
 เพียงแต่รู้จักกันกระนั้นพลาง

พอเป็นทางไมตรีกระนี้แหละ
เมื่อพระอดข้าวปลาจึงมาแวะ
น้องฤๅซื้อประแตะดวงใจ
ท่านท้าวประคูดุ้เป็นผู้
ยังไปเลี้ยงวัวหากลับไม่
มันชักเข้าซิวันจะบรรลือ
เร่งไปเสียเกิดพระราชา

๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อئัน

ลันไดอ้มเยาะหัวเราะรำ
เราไม่เกรงกลัวอิทธิฤทธิ์
ท้าวประคูดุ้จะทำอะไรใคร
พี่ก็ทรงศักดิ์ดากล้ำหาญ
แต่ข้าวสารเต็มกระบุงยังแบกไหว
ปลาแห้งพี่เอาเข้าเผาไฟ
ประเดี้ยวใจเคี้ยวเล่นออกเป็นจุน

๑ ๔ คำ ๑

๑ เมื่อئัน

นางประแตะเห็นความจะวาม่วน
จึงนบนอบยอบตัวทำกลัวบุญ
ไม่รู้เลยพ่อคุณนี้มีฤทธิ์
กระนั้นสิเมื่อพระเสด็จมา
หมุ่หมาย่นย่อไม่รอดคิด
ขอพระองค์จงฟังยังหยุดคิด

อย่าให้มีความผิดติดตัวน้อง
 ท้าวประดู่ภูธรเธอชี้หิ้ง
 ถ้ารู้ถึงท้าวเธอจะทุบถอง
 จงไปเสียก่อนเกิดพ้อรูปทอง
 อย่าให้น้องชั่วช้าเป็นราศี
 ว่าพลงทางสลัดบัฏกร
 ควักค้อนยกหน้าตาหีบหีบ
 นาดกรอ่อนคอจรัส
 เดินหนีมิให้มาไกลกราย

๑ ๘ คำ ๑

๑๑ เมื่อئัน

ลันไดไม่สมอารมณ์หมาย
 เห็นนางหน่ายหนีลี้กาย
 โฉมฉายสลัดพลัดมือไป
 มั่นให้ขัดฉนวนยับบ่นออก ,
 เจ้ามาทอดทิ้งพี่หนีไปได้
 ตัวจะอยู่ไปทำไม
 ก็ยกยามขึ้นไหลไปทั้งรัก

๑ ๔ คำ ๑ เชิด

ข้า

๑๒ เมื่อئัน

ท้าวประดู่สุริยวงศ์ทรงกระฎึก
 เทียวเลี้ยงวัวล่าเหยื่อเหนื่อยนัก
 เข้าหยุดยั้งนั่งพักในศาลา

วันเมื่อมเหสีจะมีเหตุ
ให้กระตุนัยเนตรทั้งซ้ายขวา
ตึกแกดกลางตรงพักตรา
คลานไปคลานมาก็สิ้นใจ
แม่โคขึ้นลัดผลัดโคตัวผู้
พิเคราะห์ดูหลากจิตคิดสงสัย
จะมีเหตุแม่นมั่นพรั่นพระทัย
ก็เลี้ยวไล่โคกลับเข้าพารา

๑ ๖ คำ ๑ เชิด

ร่าย

๐ ครั้นถึงขอบรั้วริมหัวป้อม

พระวังอ้อมเลี้ยวลัดสกัดหน้า
ไล่เข้าคอกพลันมีทันข้า
เอาชี้ท้าวสุมควันกันรินยุง
ยีนดูบเนื้อตัวที่หัวบันได
แล้วเข้าไปปราศรัยครั้นผลัดผ้าถุง
ยุรยาตรเยื้องย่างมาข้างมุ้ง
เห็นกระบุงข้าวกลองนั้นพร่องไป
ปลาสดในกระบายก็หายหมด
พระทรงยศแสนเสียดายน้ำลายไหล
กำลังหิวข้าวเสรำเสียใจ
ก็เอนองค์ลงในที่ไสยา
กวัคพระหัตถ์ถัดรัสเรียกมเหสี

เข้ามานี้พุ่มพวงดวงยี่หว่า
 วันนี้มีใครไปมา
 ยังพาราเราบ้างหรืออย่างไร

๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

นางประแตะฟังความที่ถามได้
 กราบทูลเยื้องยักกระอักกระอ
 ร้อนตัวกลัวภัยพระภูมิ
 ตั้งแต่พระเสด็จไปเลี้ยววัว
 นื่องก็นอนซอณตัวอยู่ในที่
 ไม่เห็นใครไปมายังธานี
 จงทราบได้เกศีพระราชา

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

ท้าวประคูดุได้ฟังให้กังขา
 จึงซักไซ้ไล่เลียงกัลยา
 ว่าไม่มีใครมาน่าแคลงใจ
 ทั้งข้าวทั้งปลาของข้าหาย
 เอาykkย้ายขายซื้อฤาไฉน
 ฤาลอบลักดักให้แก่ผู้ใด
 จงบอกไปนะนางอย่าพรางกัน

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

นางประแตะตกใจอยู่ไหวหวั่น
 ด้วยแรกเริ่มเดิมทูลพระทรงธรรม

ว่าใครนั้นมิได้จะไปมา
ครั้นจะไม่ทูลความไปตามจริง
ก็เกรงกริ่งด้วยพิรุณสา
สารภาพกราบลงกับบาท
วอนว่าอย่าโกรธจงโปรดปราน
วันนี้มีหน่อกระษัตรา
เที่ยวมาสีซอขอข้าวสาร
น้องเสียมิได้ก็ให้ทาน
สิ้นคำให้การแล้วผ่านฟ้า

๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อวัน

ท้าวประตู่ได้ฟังนิกรังขา
ใครหนอหน่อเนื้อกระษัตรา
เที่ยวมาสีซอขอทาน
เห็นจะเป็นอ้ายระเด่นลันได
ที่ครอบครองกรุงไถ่หลวงฐาน
มันเสแสร้งแก้งทำมาขอทาน
จะคิดอ่านตัดเสบียงเอาเวียงชัย
จึงชี้หน้าว่าเหม่มเหสี
มิงนี้เหมือนหนอนที่บ่อนไต้
ขนเอาปลาข้าวให้เขาไป
วันนี้จะได้อะไรกิน
ถ้ามีศรีสุขก็ไม่ว่า

นี้สำเภาเลากากก็แตกสิ้น
 แล้วมีหนำซ้ำตัวเป็นมลทิน
 จะอยู่กินต่อไปให้กลางแคลง
 เจ้าศรืทธาอาศัยอย่างไรกัน
 ฤๅกระนั้นกระนั้นก็ไม่แจ้ง
 จะเลี้ยงไว้ใยเล่าเมื่อข้าวแพง
 ดวยชักพระแสงออกกว้างไกว

๑ ๑๐ คำ ๑

๑๑ เมื่อئัน

นางประดะเลี้ยวลอดคอดเอาได้
 เหมือนเล่นงูกินหางไม่ห่างไกล
 นึกประหวั่นพรันใจอยู่รัวรัว
 โปรดก่อนผ่อนถามเอาความจริง
 เมื่อชั่วแล้วแทงทิ้งเกิดทุนหัว
 อันพระสามีเป็นที่กลัว
 จะทำนอกใจผัวอย่าฟังคิด
 พระหึงหวงมิได้ล่วงพระอาญา
 ที่ให้ข้าวให้ปลานั้นซ้ำผิด
 น้องนี้ทำชั่วเพราะมัวมิด
 ทำไมกับชีวิตไม่เอื้อเฟื้อ
 น้องมิได้ศรืทธาอาศัย
 จะลุยน้ำดำไฟเสียให้เชื่อ
 ไม่มีอาลัยแก่เลือดเนื้อ

แต่เจื้อเจื้อไว้เถิดอย่าเพื่อแทง

๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

ท้าวประดู่เดือดนักรักพระแสง

ถ้าบอกจริงให้กูยู่แหง

จะดไว้ไม่แทงอย่าแย่งยุด

กูก็เคยเกี่ยวขู้มารยา

มิใช่มีงโสดตามหาอุด

มันเป็นถึงเพียงนี้ก็พิรุณ

ถึงดำน้าร้อยยุดไม่เชื่อใจ

ยังจะทำพิสูจนรูดลอง

พอจะดองให้ยับจนดับไหล

เห็นว่ากูหลงรักแล้วหนักไป

เอออะไรนี้หวนน้ำหน้ามึง

หาเอาไหมให้ตีกว่านี้อีก

ผิดก็เสียเงินปลีกสองสลึง

กำลังกริ้วโกรธาหน้าตึง

ถีบผิงถูกตะโพกโขยกไป

๑ ๘ คำ ๑ โอด

โอ

๐ เมื่อนั้น

นางประดู่เจ็บจุลกุ่มไม้ไหว

ค่อยยิ้นยันกะเผลกเขยกไป

เข้ายังครวไฟร้องไห้โฮ

ร้องตื่นเร่าเร่าพ่อเจ้าเอ๋ย
 ลูกไม่เคยโกหกพโกโมโห
 เสียแรงได้เป็นข้ามาแต่ไซ
 กลับพาโลโกรธาด่าตี
 นื่องก็ไรรญาตวงศัพทศา
 หมายฟังบาทาพระโฉมศรี
 โคตรพ่อโคตรแม่ก็ไม่มี
 อยู่ถึงเมืองตานีเขาตีมา
 ตะโปกโดกโดนเมียแทบคลาด
 ถีบด้วยพระบาทดังชาติข้า
 จะอยู่ไปไยเล่าไม่เข้ายา
 ดายโหงตายท่าก็ตายไป

๑ ๘ คำ ๑ โฉด

ว่า

๐ เมื่อนั้น

ท้าวประตู่ได้ฟังดังเพลิงไหม้
 ดูตู้อีประแตะค่อนข้างจะได้
 กลับมาด่าได้โอใจเพชร
 เอาแต่คารมเข้าข่มกลบ
 ภูจะจิกหัวตบเสียให้เข็ด
 ชะช่างโสกาน้ำตาเล็ด
 ภูรู้เช่นเห็นเท็จทุกสิ่งอัน

๑ ๔ คำ ๑

๑ ว่าพลาทางควาได้พราได้

ดูดาตาโตเท่ากำปั้น
 ผลักประตูก้าวไฟเข้าไปพลัน
 นางประแตะยีนยันลั่นกลอนไว้
 ผลักไปผลักมาอยู่เป็นครู
 จะเข้าไปในประตูให้จงได้
 กระทืบปากโครมครามความแค้นใจ
 อีกกระทีกทั่วไปในพารา

๑ ๔ คำ ๑ เชิด

๑ บัดนั้น

พวกหัวไม้กระดุกผีเข้า
 บ่อนเล็กกินเหล้าเมากลับมา
 ได้ยินเสียงเถียงด่ากันอ้ออึง
 จึงหยุดนั่งข้างนอกริมคอกวัว
 ว่าเมียผัวคู่นี้มันขี้ทิ้ง
 พอพลบค่ำราตรีตึะบึง
 อึงคะนึ่งนักหนาน่าขัดใจ
 แล้วควาก่อนอิฐปาเข้าฝาโพง
 ตกถูกโองป่าล้อแหลมมือโ
 พลาตบมือร้องเย้ยเหยโยโย
 แล้ววิ่งไปทางตะพานบ้านตะนาว

๑ ๖ คำ ๑ รำ

๑ เมื่อนั้น

ท้าวประตูดาทองร้องบอกกล่าว

หยิบงอบครอบหัวตัวสั้นท้าว
 อ้ายพ่อจ้าวชาวบ้านวานช่วยกัน
 วุ่น้าวหวลวงกูได้เลี้ยง
 อิธูมาเปรี้ยงเปรี้ยงเสียงสนั่น
 สาเหตุมีมาแต่กลางวัน
 คงได้เล่นเห็นกันอ้ายลันได
 ทั้งนี้เพราะอิมะเหลือ
 จะกินเลือดกินเนื้อกูให้ได้
 ขว้างวังครั้งนี้ไม่มีใคร
 ชูมิงฤมิไซฮิมารยา
 พระฉายได้ไ้ม่ยุงปักกวัดแกว่ง
 สำคัญว่าพระแสงขึ้นเงือง่า
 เลี้ยวไล่ฟาดฟันกัลยา
 วังมาวังไปอยู่ในครว

๑ ๘ คำ ๑

สับไทย

๐ เหม่เหม่ดูคู่อีประแตะ

ที่นี้แหละประจักษ์ว่ารักผัว

หากกูรู้ตัว

หัวไม่แตกแตน

ขว้างแล้วหนีไป

มิได้ตอบแทน

ยิ่งคิดยิ่งแค้น

พระมหามนตรี (ทรัพย์)

๑๘

เลี้ยวเล่นไล่ตี

๑ ๔ คำ ๑

ร้อ

๐ ทรงเอยทรงกระบอก

น้องไม่เห็นด้วยดอกพระโณมศรี

ปาวังครั้งนี้

มิใช่ชู้น้อง

สืบสมดังว่า

สัญญาให้ทอง

วังพลางทางร้อง

ติน้องทำไม

๑ ๔ คำ ๑

๐ เหลือเอยเหลือเถน

ขัดเขมรขบพันมันได้

ปราณีมึงโย

ใครใช้มีชู้

ไม่เลี้ยงเป็นเมีย

ไปเสียอย่าอยู่

รั่ววังของกู

ปิดประตูตีแมว

๑ ๔ คำ ๑ เชิด

๐ เมื่อนั้น

นางประคางเหนียวอ่อนลงนอนแชว

ยกมือท่อมหัวลูกกแล้ว

กอดกันผ้าแก้วเข้าคร่ำครวญ

๑ ๒ คำ ๑

ไอ้

๑ ไอ้พระยอดทองของน้องเอ้ย

กระไรเลยช่างสลัดตัดเด็ดด้าน

แน่นซั่วซ้างจริงจังก็บังควร

พ้อมาด่วนมูทะลุคุดันไป

จงติแต่พอลาบปราบพอลำ

จะเผ้าเวียนเวียนเข้าไปถึงไหน

งดโทษโปรดเกิดพระภูวไนย

น้องยังไม่เคยไกลพระบาท

ถึงไม่เลี้ยงเป็นพระมเหสี

จะขอพึ่งบารมีเป็นซี้ซ้า

ไม่ถือว่าเป็นผัวเพราะซั่วซ้าง

จะกั่มหน้าเป็นทาสกวาดซี้วัว

สิบคนเข้าไม่เท่าคนหนึ่งออก

อยู่กับคอกช่วยใช้พ่อขุนหัว

ร่ำพลางทางห่มทอดตัว

ตีกอกชกหัวแล้วโคก

๑ ๘ คำ ๑ โฉด

ว่า

๑ เมื่อนั้น

ท้าวประจักษ์ได้ฟังนางร่ำว่า

ให้นึกสมเพชเวทนา

น้ำตาไหลนองสักสองครู่

หวนรำลึกนึกถึงอายุลันได
 กลับเจ็บใจไม่เหือดเด็ดดู
 โมโหมีดหน้าบ้ามุทะลุ
 กระดูถูกเมื่อไรก็ไม่ลืม
 ฎไม่อยากเอาไว้ใช้สอย
 นึกว่าปล่อยสิงสัตว์วัดสามปลื้ม
 แต่ชั้นทอผ้ายังคาฟิม
 ดีแต่ยืมเขากินอีสิ้นอายุ
 แม่เรือนเช่นนี้มีเป็นผล
 มันจะลงลวงกันจนฉิบหาย
 ไปเสียมึงไปไม่เสียดาย
 ฎจะเป็นพ่อหม้ายสบายใจ
 สาวสาวชาววังก็ยิ่งถม
 ไม่ปรารมภ์ปรารี่จะมีใหม่
 เก็บเงินค่านมผสมไว้
 หาไหนหาได้ไม่ทุกขรื้อน

๑ ๑๐ คำ ๑

๑๑ เมื่อ นั้น

นางประแดะทูลดวงดวงสมร
 สุดที่จะพรากจากจร
 บังอรซ่อนทรวงเข้ารำไร

๑ ๒ คำ ๑

โธ

๐ โธ่พ่อใจบุญของเมียเอ๋ย

แปลคำพ่อเคยเชือดคอไก่
 ต้มปลาร้าตั้งหม้อกับหน่อไม้
 เมียยังอาลัยได้อยู่กิน
 พระเคยรีดนมวัวให้เมียขาย
 แม้สายที่ยังไม่หมดสิ้น
 เหลือติดกันกระบอกเอาจอกริน
 ให้เมียกินวันละนิดคิดทุกวัน
 แต่พ่อพลบปรบเมียเข้ากระท่อม
 พอนั่งกล่อมจนหลับแล้วรับขวัญ
 ในมุ้งยุงชุมพอสุมควัน
 สารพันทรงศักดิ์จะรักเมีย
 จะกินอยู่พวยวายสบายใจ
 พ่อมอบไว้ให้วันละสิบเบี้ย
 ออกน้องดั่งไฟไหม้ลามเลีย
 จะทิ้งเมียเสียได้ไม่ไยดี
 เทียงนางกลางคืนพ่อทูนหัว
 จะให้ออกนอกรั้วลูกกลัวผี
 กันได้กันไฟก็ไม่มี
 ผีดรุ้งพรุ้งนี้เกิดพ่อคุณ
 ถึงจะไม่ได้อยู่บนตำหนัก

ขอฟังพักอาศัยเพียงได้คุณ
ยกโทษโปรดเกิดพอใจบุญ
เสียแรงได้เลี้ยงขุนมีคุณมา

๑ ๑๒ คำ ๑

ร่าย

๐ เมื่อนั้น

ท้าวประจักษ์ได้ฟังซังน้ำหน้า
น้อยฤทธิชี้เค้าเจ้าน้ำตา
ยังจะรำไรว่ากวนใจ
เมินเสียเกิดหวาฮัหน้ารู้
อย่าพูดอยู่ข้างมั่งราคาญเหตุ
ไล่หัวมึงออกนอกประตู
ขึ้นอยู่เข้าไปได้เล่นกัน
ว่าพลางปิดบานทวารโผน
เข้าในห้องห้องพระโรงขมิขมัน
ยกหม้อดั่งกำออกมาพลัน
พระทรงศักดิ์ชักควันโขมกไป

๑ ๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

นางประแดะทุกซัร่อนถอนใจใหญ่
แล้วข่มขืนกลืนกลืนชลนัยน์
จะอยู่ไปไยเล่าไม่เข้าการ
แต่ทุบตีมิหน้าแล้วซ้ำขับ
ให้อายยับเพื่อนรู้หัวบ้าน

เข้าคำร่ำว่าคำประจาน
 ใครจะทานทนได้ในฝีมือ
 ภูจะหาผิวใหม่ให้ได้ดี
 เอาโยคีกินไฟไม่ได้ฤา
 ไหนไหนชาวเมืองก็เลื่องๆ
 อึงอ้ออ้อยายชายพักตรา
 คว่าถุกเบี้ยได้ใส่กระจาด
 ฉวยผ้าแพรขาดขึ้นพาดบ่า
 ลงจากบันไดโคลคลา
 น้ำตาคลอคลอจรัล

๑ ๘ คำ ๑ ทบอบ

โอ้ร้าย

๐ ครั้นมาพันคอกว้าวัวตรง

เหลียวหลังดูปราสาทปราสาทศรี
 เคยได้ค้ำกายมาหลายปี
 ครั้งนี้ตักยากจะจากไป
 หยุดยิ้นสะอื้นอยู่อดอด
 เดือนก็มืดเต็มที่ไม่มิได้
 ฝนตกพรำพรำอย่างไร
 ก็หยุดยิ้นร้องไห้อยู่ที่ร้าน

๑ ๔ คำ ๑ โศค

ซ้ำ

๐ เมื่อนั้น

โณมะเด่นลันไดใจหาญ

ครั้นพลบค่ำเข็นบันไดไวนอกชาน
 ยกเชิงกรานสุ่มไฟใส่ฟืนตอง
 แล้วเอนองค์ลงเหนือเสื่อกระจูด
 นอนนิ่งกลิ้งทูดอยู่ในห้อง
 เสนาะเสียงสำเนียงพิราบร้อง
 ครางกระหิมคริมก้องบนกบทุ
 แว่วแว่วเค้าแมวในกลีบเมฆ
 ดูวิเวกลงหลังคาเที่ยวหาหนู
 พระเฒ่าบัพขรแลชะเง้อดู
 ดาวเดือนรูปรู่มไม่เห็นตัว
 พระพายชายพัดอุตุพัด
 พระทรงฤทธิ์เต็มกลั่นจนล้นหัว
 หอมชื่นดอกอัญชันที่คันรื้อ
 ฟุ้งตรลบอบทั่วทั้งวังใน

๑๘ คำ ๑

ร่าย

๐ หวนรำลึกนึกถึงนางประดะ

ที่นัดแนะแต่เย็นเป็นโฉน
 ดิกแล้วแก้วตาเห็นเข้าไป
 จะร้องให้รำพึงถึงพี่ชาย
 จำจะไปให้ทันดังสัญญา
 ได้ย่องเบาเข้าหานางโฉมฉาย
 จึงอาบน้ำทาแป้งแต่งกาย

สวมประจำตีควายสำหรับตัว
 แหวนดุกฤษณ์บนผ่นพยับ
 เดือนดับลับเมฆมุขมัว
 ลงบันไดเดินออกมานอกรั้ว
 โปกท้าวกลัวอิฐคิระอา
 หลายครั้งตั้งแต่มันทั้งกู
 พระโณมตรูเหลือบซ้ายแลขวา
 แล้วผาดแผลงล้ำแดงเคซา
 เดินมาตามตรอกชอกกำแพง

๑ ๘ คำ ๑ เชิด

๐ ประเดี๋ยวหนึ่งก็ถึงคอกโคขัง

จะเข้าได้คอกกระมังยังไม่แจ้ง
 เห็นกองไฟใส่สุมอยู่แดงแดง
 แอบแฝงฟังอยู่ดูท่าทาง
 เห็นทีท้าวประดู่ผู้ฉัว
 จะนอนเฝ้าวัวอยู่ข้างล่าง
 แต่โณมศรีนิรมลอยู่บนปรางค์
 กูจะขึ้นหานางทางล่องแมว
 จึงกลิ้งครกที่ได้ถุนเข้าหนุนดิน
 พระโณมฉายปายป็นอยู่แต่ัวแต่ัว
 ออกใจไม้ครูดชุตเป็นแนว
 จะเห็นรักบ้างแล้วฤกั้วตา
 พระประหวั้นพริ้นตัวกลัวจะตก

ทำหนูกเงาะเงาะเคาะข้างฝา
โชนไม่ค่อยกันดังสัญญา
อนิจจานอนได้ไม่ค่อยรับ

๑ ๘ คำ ๑

๑ เมื่อขึ้น

ท้าวประดู่สุรวงศ์ไถ่โง้งโด้งหลับ
พอปราสาทสะท้อนไหวตกลใจวับ
ลูกขยับนั่งฟังนั่งหลับตา
คิดว่ามเหสีที่ถูกดอง
แสนท้อทลายโกรธเข้ามาหา
ให้นึกสมเพชเวทนา
สู้ทนทานด้านหน้ามาจ้องอน
จะขับหนีดีไล้ไม่ไปจาก
อีร่วมเรือนเพื่อนยากมาแต่ก่อน
แล้วคลี่ผ้าคลุมหัวล้มตัวนอน
พระภุชเรศทำเฉยเลยหลับไป

๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อขึ้น

ลันไคฉวางสลักชกกลอนได้
เปิดประตูเยื้องย่องเข้าห้องใน
เข้านั่งใกล้ในจิตคิดว่านาง
สมพาสยักษลักหลับขึ้นทับบน
ท้าวประดู่เต็มทนอยู่ข้างล่าง
พระสรรวมสอดกอดไว้มิได้วาง

ซ้อนคางพลางจูบแล้วลูบคลำ

๑ ๔ คำ ๑

๐ - เมื่อนั้น

ท้าวประดู่ตลุกขึ้นปลุกปล้ำ

ตกใจเต็มทิวาผิอำ

ต่างคนต่างคลำกันวุ่นไป

เอ๊ะจรีตผิดแล้วมิใช่ผี

จะว่าพระมเหสีก็มีไซ

ขนอกรกนักหักงาใคร

ตกใจวายตระบองร้องว่าคน

ลันไดโศดโผนโคนประทุ

ท้าวประดู่ร้องโวยขโมยปล้น

ตะโกนเรียกเสนาสามนต์

มันไม่มีสักคนก็จนใจ

ระเด่นโศดโผนออกมานอกรั่ว

ผิดตัวแล้วกูอยู่ไม่ได้

ก็ผาดแผลงสำแดงฤทธิ์ไกร

วิ่งไปตามกำลังไม่รั้งรอ

๑ ๘ คำ ๑

๐ หมาหมูกรูไล่ไม่มีขวัญ

ปล่อยชนสามขาเหมือนม้าห้อ

เต็มประดาหน้ามืดหืดขึ้นคอ

ต้องหยุดยั้งรั้งรอมตามทาง

ถึงโดยจะไล่ก็ไม่ทัน

พระมหามนตรี (ทรัพย์)

๒๙

ผิดนักสู้มันแต่ห่างห่าง
 พอแว่วสำเนียงเหมือนเสียงคราง
 อยู่ในร้านริมข้างหนทางจร
 เอื้อฉีกาคนชนลูกชา
 พระหัตถ์คิดว่าฉวยอิฐได้สองก้อน
 หักรั้งตั้งท่าจะราญรอน
 นี่หลอกหลอนเล่นเข้าๆว่าไร
 ครั้นได้ยินเสียงชัดเป็นสตรี
 จะลองฤทธิ์สักทีหาหนีไม่
 กำหมัดเยื้องย่องมองเข้าไป
 แก่สาวคราวไหนจะใครรู้

๑ ๘ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

นางประแต่นั่งช่มคลุมหัวอยู่
 ศาลาวันไศกาน้ำตาพรู
 เห็นคนย่องมองดูก็ตกใจ
 พอฟ้าแลบแปลบช่วงดวงพักตร์
 เห็นระเด่นรู้จักก็จำได้
 ทั้งสองข้างถ้อยทิตใจ
 ทราวม้วยกราบกัมบังคมคัล

๑ ๔ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

ระเด่นเห็นนางพลาจรับขวัญ
 นั่งลงชักไข่ไล่เสียงกัน

ใฉ่นั่นกัลยามาโคกิ
 พี่หลงขึ้นไปหานิจจาเอ๋ย
 ไม่รู้เลยน้องแก้วแล้วกับพี่
 พี่ไปพบท้าวประคูดผู้มี
 เกิดอึ้งมีตึงตังทั้งพารา
 มันจะกลับจับพี่เป็นผู้ร้าย
 จะฆ่าเสียให้ตายก็ขายหน้า
 เขาจะค่อนข้างคิดนินทา
 อดสูทเวทสุราลัย
 จะเอาเมียแล้วมีหน้าซ้ำฆ่าผ้า
 คิดกลัวบาปกรรมไม่ทำได้
 พี่ขอถามสาวน้อยกลอยใจ
 เป็นใฉ่นกัลยามาโคกิ

๑๒ คำ ๓

๐ เมื่อนั้น

นางประคองดวงยี่หวามารศรี
 สะอื้นพลางทางทูลไปทันที
 ทั้งนี้เพราะกรรมได้ทำไว้
 ครั้งนี้มีชั้วก็เหมือนชั้ว
 นางตีกอกหักแล้วร้องไห้
 ยังจะกลับมาเยาะนี้เพราะใคร
 ดูแต่หลังไหล่เกิดพ้อคุณ
 เขาขับหนีดีไล้ไสหัวส่ง

เพราะพระองค์ทำความจริงวุ่น

แต่รอดมาได้เห็นก็เป็นบุญ

อย่าอยู่เลยพ่อคุณเขาดิตาย

๑ ๖ คำ ๑

๐ เมื่อนั้น

ลันไดได้ฟังนางโฉมฉาย

เข้มนมองดูหลังยังไม่ลาย

พระจูบซ้ายจูบขวาห้าหกที

เอาพระหัตถ์ซ้อนคางแล้วพลางปลอบ

อย่าพะอืดพะออบเลยโฉมศรี

จะละห้อยน้อยใจไปไยมี

บุญพี่กับนางได้สร้างมา

อันระตุฤาจะคู่กับอนงค์

มิใช่วงศ์คือสัญแด่หา

โฉมเฉลาเจ้าเหมือนบุษบา

จระกาทาจะควรกับนวลน้อง

ถ้าเป็นระเด่นเหมือนเช่นพี่

จึงควรที่ร่วมภิรมย์ประสมสอง

ตรัสพลางทางชวนนวลละออง

เยื้องย่องนำหน้าพานางเดิน

๑ ๘ คำ ๑ เพลง

๐ ครั้นถึงจึงขึ้นบนตำหนัก

ตงหักกลัวจะตงกเงิน

ค่อยพยุจนางอย่างดำเนิน

ชวนเชิญโฉมเฉลาเข้าที่นอน
 ลดองค์ลงเหนือที่ไสยาสน์
 พระยี่ภู่ลาดขาดสองท่อน
 แล้วจึงมีมธุรสสุนทร
 อ้อนวอนโฉมเฉลาให้เข้ามุ้ง

๑ ๔ คำ ๑

โอโหม

◎ โหมเอยโฉมเฉลา

เอนหลังบ้างเกิดจวนจะรุ่ง
 เสียแรงพี่รักเจ้าเท่ากระบุง
 จะไปนั่งทนอยู่อยู่ทำไม
 เชิญมาร่วมเรียงเคียงแขนง
 อย่าทุกข์เลยพี่จะหามาเลี้ยงให้
 เรามั่งมีศรีสุขทุกขะไร
 เงินทองถมไปที่ในคลัง
 แต่ข้าวสารให้ทานพินิจ
 ไม่พักซื้อได้ขายเสียหลายถึง
 ทั้งปลาแห้งปลาทุปลัง
 เสบียงกรังมีมากไม่ยากจน
 ชักร้านขายนมวัวเหมือนผัวเจ้า
 พี่ได้เปล่าสารพัดไม่ขัดสน
 จงนั่งกินนอนกินสิ้นกังวล
 พี่จะชวนขายหาเอามาเลี้ยง

ว่าพลางทางตระโบมโลมเล้า
อะไรเล่าฮึดฮัดเฝ้าพัดเหวี่ยง
อุแม่เอ๋ยมิให้เข้าใกล้เคียง
จะตกเตียงลงไปแล้วแก้วกลอยใจ

๑ ๑๐ คำ ๑

ร้าย

๑ เมื่อئัน

นางประแตะคลุ้มคลั่งผินหลังให้
ถอยถดขยดหนีภูวไนย
นี่อะไรน่าเกลียดเบียดเคะยิก
ลูกผ้าหัวท้ายเขาไม่ขาด
ทำประมาทเปล่าเปล่าเฝ้าหยูกหยิก
บัดกรค์อนควักผลักพลิก
อย่าจุกจิกกวนใจไม่สบาย
อย่าพักอวดสมบัติพัสดาน
ไม่ต้องการดอกจะสู้อยู่เป็นหม้าย
หนีศึกปะเสื่อเบือจะตาย
เฝ้ากอดกายไปได้ไม่ละวาง

๑ ๖ คำ ๑

ชาติรี

๑ สุดเอยสุดลิม

เชิญผินหน้ามายิ้มกับพี่บ้าง
เฝ้าถือโทษ โกรธเกรี้ยวไปเจียวนาง
ไม่เห็นอกพี่บ้างอย่างนั้น

เหมือนน้ำอ้อยใกล้มดใครอดได้
 พื้ก็ไม่มีคู่ตุนาหงัน
 ตั้งแต่ปวดท้องมาสองวัน
 ใครจะกลั่นอดทนพันกำลัง
 ทำไม้กับลูกฉวกล้มมันโย
 ผิดก็เสียสินไหมให้ห้าช้าง
 จวบเชื่อเสียก็ได้แล้วไม่ฟัง
 ลูบทหน้าลูบทหลังนั่งแอบอิง
 น้อยถนอมแต่ละข้างช่างครัดเคร่ง
 ปลั่งเปล่งใจหายคล้ายกล้วยปิ้ง
 อุ้มขึ้นใส่ตักรักจริงจริง
 อย่าสะบิงสะบัดตัดไมตรี
 ยิ่งดั้นยิ่งกอดสอดลัมผัส
 อูยหน่ออย่ากัดพระหัตถ์พี่
 ปิดป้องว่องไวอยู่ในที
 จนลัมกลิ้งลงบนที่บรรทมใน
 อัสจรรยัลันพิลึกกึกก้อง
 พ้าร้องครันครันดังปิ่นใหญ่
 เกิดพายุโยนยวบสวบสาบไป
 หลังกาพาไลแทบเปิดเปิง
 ฝนตกท่าใหญ่ใส่ชูชู
 ท่วมคูท่วมหนองออกนองเจิ่ง

คางคกขึ้นกระโดดโลดโผน
 อี้อ่างเร้งร่ำร้องแล้วพองคอ
 นกกระจอกออกจากวิมานมะพร้าว
 ต้องฝนทนหนาวอยู่หนอง
 ขนคางทางปีกเปียกจนมอชอ
 ฝนก็พอลดเม็ดเสร็จบันดาล

๑ ๑๖ คำ ๑ โถง

ซ้ำ

๑ เมื่อนั้น

นางประแตะทูลลงท้วงสงสาร
 ได้ร่วมรักซึกเขยก็ขึ้นบาน
 เยาวมาลัยหมอบเมียงเคียงกาย
 แล้วเชิญหม้อตั่งท่าออกมาตั้ง
 นางนั่งเป่าชุดจุตถวาย
 ทรงศักดิ์ซึกพลงทางยัมพราย
 โฉมฉายขวัญอ้อยคอยแก้คอ
 ถูกเข้าสามจะหลิมยัมแหะ
 นางประแตะสรวลสันตกลั่นหัวร่อ
 พระโฉมยงทรงขับรับเพลงขอ
 ฉลองหอทรงธรรมแล้วบรรทม

๑ ๖ คำ ๑ ตรี

ซ้ำ

๑ มาจะกล่าวบทไป

ถึงนางกระแอทวายขายขนม

เจ้าเงินโปรดปรานพานอุดม
 นุ่งห่มผืนผ้าค่าบาทเฟื่อง
 ผูกดอกออกจากปากเรือนนาย
 ลดเลี้ยวเที่ยวขายข้าวเหนียวเหลือง
 ตามตลาดเสาชิงช้ามาเนืองเนือง
 ปลดเปลื้องเฟื่องไฟได้ทุกวัน
 กับโฉมยงองค์ระเด่นลันได
 รักใคร่กันอยู่ก่อนเคยผ่อนผัน
 เชื่อถือซื้อขายเป็นนิรันดร์
 เว้นวันสองวันหมั้นไปมา

ฯ ๖ คำ ๓

รำย

๑ วันเอยวันหนึ่ง

คิดถึงลันไดจะไปหา
 นิ่งข้าวเหนียวใส่กระจาดยาดรา
 ตรงมาหาซื้อคู่ชมเชย
 เทียวเตร็ดเตร่เร่ร้องแล้วท่องเที่ยว
 ซื้อข้าวเหนียวหน้ากึ่งกินแม่เอ๋ย
 ที่รู้จักหักถามกันตามเคย
 บ้างเยาะเย้ยหยอกย้อซื้อหากัน
 พอเวลาตลาดวายสายแสง
 กระเตียดตระแกรงกริดกรายผายผัน
 ทอดกร่อนนคอจรรจรัส

มาปราสาทสุวรรณเจ้าล้านได

๑ ๖ คำ ๑ เพลงซ้ำ

๐ ครั้นถึงจึงขึ้นบนนอกชาน

เห็นทวารบานปิดคิดสงสัย

ทั้งเสียงคนพูดกันอยู่ชั้นใน

ทราวม้วยแหวกช่องมองดู

เห็นโฉมยงองค์ประแดงกับระเด่น

คลี่ผ้าหาเส้นกันง่วนอยู่

โมโหมิดหน้าน้ำตาพรู

ดั่งหัวทูกจะแยกแตกทำลาย

นี่เมียอ้ายประคูดุ่ยหัวบ้อม

โยจึงมายืนยอมกันง่ายง่าย

ทั้งสัจกรียักหล่มถ่มร้าย

มันจะให้ฉิบหายชายตน

ชิชะเจ้าระเด่นฟังเห็นฤทธิ

แต่ผ้าถุงยังไม่มิดจะปิดกัน

จงทองสองเมียจะเสียคน

คิดว่ายากจนเฝ้าปรนปรือ

จึงแกล้งเรียกพลันเจ้าล้านได

คำข้าวเหนียวสองไพไม่ให้ฤ

ผ่อนผัดนัดหมายมาหลายมือ

แม่จะยื้อให้อายขายหน้าเมีย

๑ เมื่อئัน

โถมระเด่นลันไดแรกได้เสีย
 กำลังนั่งเกล้าเผ้าคลอเคลีย
 ชมโฉมโฉมเมื่อยอยู่ริมมุ้ง
 ยกบาทพาดเพลากาสีข้าง
 ลัพยอกหยอกนางอย่างลึงดูง
 แล้วยื่นมือมาจีเข้าที่พุง
 นางสะดุ้งดุคตักพลิกตะแคง
 เขาจะนอนติดีเผ้าจีไซ
 ข้างกระไรหน้าเป็นเอ็นแข็ง
 จะนั่งอยู่สักประเดี้ยวท่าเรียวแรง
 มาแห่แย่งกวนใจไปทีเดียว
 พอรระเด่นไดยินเสียงเรียกหา
 ก็รู้ว่าซู้เก่าเจ้าข้าวเหนียว
 จึงร้องว่าใครนั่นชั้นจริงเจียว
 จะมาเที่ยวจันทาลพาลเอาความ
 ค่าข้าวเหนียวสองไพเข้าให้แล้ว
 มาทำเสียงแจ้วแจ้วไม่เกรงขาม
 ไม่ได้ติดค้ำมาอย่าว่าม
 ลูกกลามลันทิมแต่อิง

๑ ๑๐ คำ ๑ เจริง

๑ เมื่อئัน

นางทวยยังพิโรธโกรธขี้

ยืนกระต๊อบนอกชานอยู่ตึงตึง
 หวงหึ่งด่าว่าทำทนาย
 นี่แน่อายสำเร็จเจ็ดตะคุก
 มาลิมคุณข้าวสุกเสียน่ายง่าย
 ภูเขื่อนหน้าคิดว่าลูกผู้ชาย
 จึงสู้ขายติดค้างยังไม่รับ
 ช่างโกหกพกลมประสมประสาน
 จะประจานเสียให้สมที่สับปลับ
 แต่เบี้ยติดสองไพยังไม่รับ
 ภูลีนับถือแล้วอายลันไค

๑ ๖ คำ ๑

๑ เมื่อئัน

ระเด่นตอบตามอัชฌาสัย
 เขาชี้คร้านพูดจาอย่าหนักไป
 ขำรู้ใจเจ้าดอกกัลยา
 เจ้าพิโรธโกรธขึงเพราะหึงหวง
 จึงจาบจ้วงล่วงเกินเป็นหนักหนา
 ขำผิดแล้วกลอยใจได้เมตตา
 เชิญเข้าเคหาปรึกษากัน*

๑ ๔ คำ ๑

* เรื่องระเด่นลันไค ของ พระมหามนตรี (ทวีป) ปรากฏต้นฉบับอยู่ที่หอ-
 พระสมุดวชิรญาณแต่เพียงเท่านั้น ไม่จบเรื่อง ส่วนที่ขาดหายไปประมาณ ๒ หน้าสมุดไทย
 มีเนื้อความว่านางทนายเข้าไปในเรือนเกิดทะเลาะกับนางประแตะ นางทนายไล่ตีนาง
 ประแตะตลอดลงหนีไป



พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายพนอม แก้วกำเนิด ผู้พิมพ์และจัดจำหน่าย พ.ศ. ๒๕๓๖



01100970019



พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
นายพรานอม แก้วกำเนิด ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

๓๖๐๐๓๖๕ (๑)